

SADRŽAJ

- Radoman Kordić, VEO SEKSUALNE STVARI /155
 Neven Jurica, PJESNIŠTVO POVIJESTI I NADE /157
 Žan-Pol Mestas, SAVREMENIK BUDUĆNOSTI /158
 Rajka Radivojac, ZAUZMI SVOJE MESTO /159
 Jovo Miladić, MESEČARSKA /159
 Žan Žak Seli, GRADUAL /160
 DVA PESNIKA u prevodu Miodraga Pavlovića /161
 Intervju, HAIKU IPAK NIJE TOLIKO DALEKO OD MATEMATIKE /162
 Novica Sovtić, LATIČICA KOJA NESTAJE /164
 Vojin Matić, TRANS I UMETNOST /165
 Aleksandar Prokopijev, SKASKA I MAGIJA /167
 LIKOVNA IZLOŽBA »ŪJ SYMPOSITIONA« 1965 – 1985 /169
 Miroslav Toholj, MOJ MALI PAS /170
 Jaroslav Spevak Jesenski, APOCALYPSE CHIC /170
 Zoran M. Mandić, MOGUĆA PROZA /171
 Migel Servantes, LJUBOMORNI STARAC /172
 Huan Fernando Merino, MILOŠNA NEDELJA /174
 Vasa Pavković, MALO POZORJE /175
 Čedomil Veljačić, ŽIVOTNO TKIVO I RAŽDOBLJA SVJETSKE KULTURE /176
 Snežana Stanimirov, DVA UZDAHA LEPOG LABUDA /177
 Aldous Haxley, IZA MEKSIČKOG ZALJEVA /178
 Bogdan Arnautović, ODRASTANJE /179
 Rajko Lukač, ODA RUKOPISU /180
 Božica Jelušić, POLEN I PAUČINA /180
 Sava Damjanov, FANTASTIKA U ROMANU SRPSKIH PREDROMANTIČARA /181
 Slaven Radovanović, POVEST O OBRNUTOJ CRKVI /184
 Relja Knežević, POLITIKA I POLITIČKO /187
 Boris Kovač, SINTEZE, /NE/JEDINSTVO U RAZLIČITOSTI ILI DEKADENCIJA /188
 Radoslav Milenković, MATA MILOŠEVIĆ: »MOJE POZORIŠTE« /188
 Ivan Ivas, »FILOZOFŠKA ISTRAŽIVANJA« /189
 Ljiljana Banjanin, VESNA PARUN, POESIE SCELTE /189
 NOVE KNJIGE /190

ISPRAVKA

U »Poljima« br. 312/313 (razgovor MLADA SRPSKA KNJIŽEVNOST) izostavljeno je ime Mihajla Pantića. Njegovo izlaganje počinje na str. 88 pasusom »Često smo, u raznim prilikama i povodima...«

Izvinjavamo se autoru i čitaocima.

dušan todorović: »zapisi sa repa jednog zmaja.«

POLJA

časopis za kulturu, umetnost i društvena pitanja, novi sad, kraljevića porta 5/II, telefon (021) 28-763

urednik: vladimir šestić, glavni urednik: petru krču, glavni urednik: franja petrinović, dorde pisatelj, dr. glavniog i odgovornog urednika: mihajlo radivojac, sekr. glavne redakcije: gikić, tehnički i likovni urednik: cvetan ožumovski, lektor: zora stojanović, članovi izdavačkog saveta: bosiljka bojančić (predsednik), gion nandor, aleksandar horvat, ratka letina, velja macut, salimir radulović, radivoj šajtinac, dušan todorović, aleksa triftunov, jovanka žunić, delegati: štrafe društvene zajednice; radmila gikić, relja knežević, tomlislav marčinko, šan todorović, aleksa milan paročki, franja petrinović i vitomir sudarski (delegati izdavača) izdaje ništro »dnevnik« oour »redakcija dnevnik«, novi sad, bulevar 23. oktobra 31, direktor: vitomir sudarski, osnivač: pokrajinska konferencija saveza socijalističke omladine vojvodine, rukopise slati na adresu: redakcija »polja«, novi sad, pošanski fah 190, žiro račun: 65700-603-6324 ništro »dnevnik«, oour »redakcija dnevnik« sa naznakom za »polja«, (godišnja preplate 500 dinara, za inostranstvo dvostruko), na osnovu mišljenja pokrajinskog sekretariata za nauku i kulturu broj 413-152/73 časopis je oslobođen poreza na promet proizvoda i usluga, tiraž 2.000 primeraka

redakcija zadržava pravo da po svom nahođenju naručuje rukopise i poziva autore na saradnju, polemika ne honoriramo rukopisi se ne vraćaju, redakcija prima utorkom i četvrtkom od 12 do 14 časova

glavni urednik: polja od 1955, florika štefan (1955 – 1958), dejan pužnanović (1958 – 1962), mileta radovanović (1962 – 1965), petar milosavljević (1965 – 1968), pero zubac (1968 – 1971), boško ivkov (1971 – 1974), jaroslav turčan (1974 – 1976), jovan zivlak (1976 – 1984)

zmaj, vrtovi, far

petko vojnić purčar

Zaboravih sve definicije postmoderne umetnosti. Ne želim ponovo konsultovati nijednu knjigu, nijedan časopis na tu temu. Uostalom, čvrste ideje i formulacije lome, razbijaju ili, u najblažem slučaju, izgremu, oljušte one magično, a često i unište višeslojno vlakno, biče umetnosti, sam bitak. Gnomska definicija, po meni, postmoderne umetnosti jeste – puna zrelost, kruna savremenog moderniteta, zapravo fermentacija toliko kontroverznih tokova, lomova, prekretnice i stilova da bi neki teoretičar iz renesanse, na primer – da kojim slučajem oživi – pomislio da je ne na Zemlji, već na crvenoj planeti, Marsu, i silno bi se morao truditi da uspostavi bilo kakvu vezu sa svojim vremenom i slikarstvom. Renesansni čovek, umetnik i umetnost je nešto što tek sada spoznajemo kao plavičasti, kosmički, ružin vrh gotovo hegelijskoga stvaralačkoga apsoluta, ali to je ipak vreme za nama i nostalgična ljubav bez granica. Povratka, na žalost, ili možda, na sreću, nema. Ostaju pakleno pregrejana, cik-cak traženja, problemi i stilovi koji obeležavaju dvadeseto stoleće. U tome smislu slikarstvo Dušana Todorovića isijava poruku, zemaljsku ili talaksijatičnu, svejedno, da ni kraja stoleću nema, jer i to je samo jedna utvrđena konvencija vremena, da ni zloguke vrane slepe teorije, ili pak jalove prakse, nemaju svoju šansu u ovome vremenu i prestoru, i da se njihova crna predviđanja – koja evo traju već decenijama – neće ostvariti, i da umetnost nikako ne može ni zamreti ni umreti. Kao ni sam život koji jeste smrtonosan, kako nas uči jedan pesnik, ali uvek smrti uspe da odoli.

Slikarstvo Dušana Todorovića od samoga svoga ishodišta i početka ruši tradicionalne iluzije i kanone, ali u isto vreme pokušava da iznedri i sjeđini od krotina i fragmenata neponovljivu samosvojnu sintezu. Postmodernost Todorovićeve likovne vizije je zapravo stalna težnja da se spoji i dovede u kontekst, kada već ne može u renesansni sklad, ono što se čini nemogućim: teniska lopta i njena brzina u statičnoj koordinati pastozne plave boje neprolaznog i neproziranog. U fazi svojih vizuelnih tragova, Todorović samo fingira moć kompjuterskog izraza, dok mu se slabiji stvaraoči diljem naše planete prepuštaju sunderasto. Kompjuterskom nastajanju oblika nudi pomak, sazvežde tragova i kodova što podrazumevaju zamah rukom, čist vazduh i vodu, koji onda, naravno, daju ljudskoj memoriji nad-kompjutersku imaginativnu moć i sretno saznanje da će stvaralac modernom tehnologijom ovladati i vladati na svoj često nevidljiv i misteriozan način, ne potcenjujući vreme progressa, ali i ne robujući mu. Izdvojeni prostori Todorovićevi često su savladani serijom nijansirano kolaža i dodira; ali i tu se izneverava opšte mesto ili, ako hoćete, opšte pravilo kolažiranja, koja se pretapa, mulja, reže i u groznici lepi, dok je u našeg umetnika sve to složeno i splepljeno jednostavno baš kao da ste i vi saučesnik u tom činjenju i činu. No, to je samo zgodna varka, kao i ona pripovest o Kolumbu i jajeću i o mogućnoj legendi da je svako od nas apsolutno uvereni istraživači i otkrivač Amerike. Izdvojeni prostori Dušana Todorovića šokiraju nas i terapeuski likovno nas smiruju u isti mah, jer kada iz zatalasane trave izroni apstraktno uljano platno,

INVENTAR

VEDNOG

PREDLOG ZA

ZMAJA NA

1

→ PUSTINJA
MREŽA

→ ~~DETAJI~~
MATERIJAL

→ DIMENZIJI
PLASTIČNE I
DELOVI I NEA

onda je to stanovit čudesan obelisk koji jednako živo komunicira sa prirodom samom, sa otkrivenom iskonski i civilizacijskim predmetom ljudske i estetičke provenijencije. Mi smo na našoj planeti, kao da se umetnik s nama poigrava, ali smo i tamo, u tamnosivoj daljini moguće antipletete. U tim likovnim svetovima nema straha, na sreću, kako je poručivao Viljem Fokner mladim stvaralocima koji su jedno vreme temu straha muzili i zlorabili kao holandsku kravu. Slike obešene o zamišljene klinove zraka i neba, gusta sazvežđa crteža koja lelučaju ponad udolina i brisanih prostora pred svedenim ljudskim okom (zar samo ljudskim?!), do pustinijski ostaljena cveta i zmaja u svojoj njegovoj polivalentnosti – Todorović je prošao silovito i besano, u brojnoj konstelaciji značenja i u svedenosti izraza da bi uvek zadivio svojim misaonim, crtačkim, gustim i tankim reljefima boje, kompjuterskim izrazivim potezima bez hladnoće, uveravajući sugestivno u most svoga sveta svoje ličnosti, svojih mudrih fraganja i rezultata, koji su već danas tako vidljivi da dvojba i sumnjama više nema mesta.

U slikama svoje poslednje etape – *Zapisi sa repa jednog zmaja* – Dušan Todorović obraća se izmišljenim čudovištima, šarenim gusterima, saundskih ostrva, orkanskih prepletenim granama drveću i vrtovima, i sazvežđu Eklipse koje se nalazi između Velikog i Malog medveda, ali i azijskom ekvinočiju, vesniku preleča na Dalekom Istoku, ne

poništaujući svoje ushite i zamišljene letove papirnih zmajeva detinjstva u Kragujevcu, Beogradu i ponajviše godina u Novom Sadu.

Strašnik i zlih zmajeva ima. U nemirnim vremenima oni se bude, prete nam i bacaju nas u mrak, a hrabri i odvažni, ogrnuti u svilene plašteve, lute zmajevu i lete na njima putevima svetlosti. Ovim rečima umetnik apsolvira svoje metaforičko, pomalo navističko utemeljenje priča i slika svoga detinjstva i proširanih bajki.

„Kad su se ljudi dečjački pitali kako da pobede strašnog zmaja? Predlagali su da mu se oči priključi svilom, da mu se zgazi rep i kopljem kroz razliku glavu i srce okonča njegova moć. To je, prvi posao ratnika ili pak princa koji traži opletu princezi. Posao umetnika nije ni jedno ni drugo, i to Dušan Todorović veoma dobro znade i usmerava zmaja vetrovitom danu, suncu, vrtovima, konkretnim koloritografijama njegova repa, letećem psu. NLO-ima, mislima zvezda netopirima, nakrivljenim neboderima i veličanstvenom vlastitom padu, možda u snu, a možda i na javi.

Todorovićeve vrtovi su predvorja sna i traženja za izgubljenim identitetom naše ishodisne civilizacije. Najviše ipak fascinira kada palme, sveto brdo, tropsko rastinje i jablanove osvetli kosmički far, i to nam tada uopšte ne deluje tehnološki naivno kao u fantastičkom filmu, niti zastrašujuće

kada bi se tako nešto izistinski dogodilo u životu. Slikarska mudrost Dušana Todorovića uči nas kako da dočekamo, kako da vidimo i kako možda da se opredelimo za optima koja bi nas jednog dana mogla posetiti i pokušati s nama uspostaviti da tako kažu i neodoljivo kontakti reče (7) četne (1), mete (2) više i ravnopravan bratski dijalog.

Njegove slike postavljaju mnoga pitanja i pitanja na koja teško ili nikako ne odgovaramo, ali te slike, takođe, i same same postavljaju suštinska i iznjenjansirana, skepticna i samoironijska pitanja, stanovit upitnost s distance značenjskog moderniteta, po čemu je delo Dušana Todorovića metaforički i simbolički otvoreno paradoksalno na najbolji novi način modernog par excellence, potencijalno katastrofičnog ali s nadom i prosvetljenjem, nadahnuto na duhatu dubinskog misli i mladalačko-istraživački reka i značajno.

A Leonardo da Vinci kaže: *„Slikar koji ne sanja u svojoj sposobnosti malo postiže.“*

A Rikasso kaže: *„Ja ne tražim je nalazim!“*

„Da Vinci: *„Ouel pittore che non dubita poco acquistata.“* Picasso: *„Je ne cherche pas, je trouve.“*

Izložba *„Zapisi sa repa jednog zmaja“* u beogradske Galeriji AZ sigurno je kulturni događaj sezone.